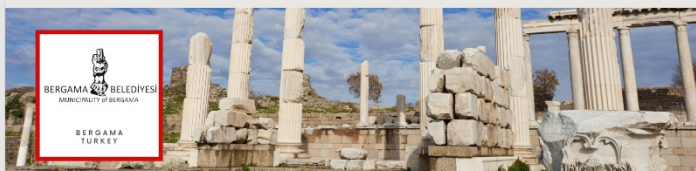

ALKMAARS
UITWISSELINGS
COMITÉ

ALKMAARAUC.NL

DE STEDEN
ZIJN DICHTERBIJ
GEKOMEN,
DE MENSEN OOK

ALKMAARAUC.NL

Inleiding

Op 8 april 2024 heeft het college bijgevoegde memo over de stedenbanden besproken in de staf Bestuur & Middelen. Op basis van deze bespreking heeft het college besloten een globale evaluatie van de stedenbanden uit te voeren met als uitgangspunt de stedenbanden in stand te houden. De ontwikkeling van stedenbanden in Nederland heeft een rijke geschiedenis en speelt een belangrijke rol in het bevorderen van internationale samenwerking en culturele uitwisseling. Een stedenband, ook wel jumelage genoemd, is een duurzame verbinding tussen een gemeente in Nederland en een gemeente in het buitenland. Deze banden zijn bedoeld om vriendschap te tonen, elkaars cultuur te leren kennen en elkaar wederzijds te ondersteunen in het bestuur van de stad.

In Nederland hebben meer dan drie kwart van de gemeenten een stedenband met een gemeente in een ander land.

Deze stedenbanden kunnen verschillende doelen hebben, afhankelijk van de regio waarmee ze zijn verbonden. Stedenbanden met Oost-Europa richten zich vaak op het tonen van vriendschap en culturele uitwisseling, terwijl stedenbanden met Azië, Afrika of Latijns-Amerika vaak gericht zijn op ontwikkelingssamenwerking.

Een goed voorbeeld van een stedenband is die van Alkmaar. Alkmaar onderhoudt via het Alkmaars Uitwisselings Comité (AUC) banden met verschillende steden, te weten Bath in Engeland, Darmstadt in Duitsland, Troyes in Frankrijk, Tata in Hongarije en Bergama in Turkije. De voormalige gemeente Graft – De Rijk onderhield via de Twinning Vereniging Graft – De Rijk met Chalfont Saint Giles in Engeland en Trzcińsko Zdrój in Polen.

De relatie met Bath ontstond in 1945 en is mogelijk zelfs de eerste stedenband in Europa. Deze band werd gevormd aan het einde van de Tweede Wereldoorlog op initiatief van de naar Engeland gevluchte en in Bath woonachtige Alkmaarder Eli Prins.

Beleid

In 2011 heeft de gemeenteraad van Alkmaar het internationale beleid herijkt in de nota "Alkmaar: Stad van de Wereld". Onderdeel van dit beleid zijn de stedenbanden, die worden onderhouden door het AUC. Tussen de gemeenten vinden uitwisselingen plaats van bevolkingsgroepen door onder andere culturele instellingen, sportverenigingen en scholen.

De stedenbanden zijn in 2012 meer 'op afstand' geplaatst. De concrete invulling van de stedenbanden en jumelages gebeurt onder verantwoordelijkheid van een zelfstandige vereniging het Alkmaars Uitwisselings Comité (AUC). De representatieve taken, zoals officiële vertegenwoordigingen en ontvangsten in het kader van de stedenbanden blijft het college van burgemeester en - op verzoek van het AUC - verzorgen.

Ook de voormalige gemeente Graft – De Rijk is er bewust voor gekozen de stedenband een zaak van de inwoners te laten zijn. Daarom werd al bij het aangaan van de stedenbanden een vereniging opgericht. Deze heeft als doel zoveel mogelijk groeperingen in de gemeente kennis te laten maken met het leven in de zustersteden.

Evaluatie

Door tijdsdruk en prioriteiten op andere beleidsterreinen kan de gemeente Alkmaar regelmatig niet voldoen aan verzoeken vanuit het AUC en de zustersteden. Het beleid 'op afstand' is daarmee het optimaal haalbare. Het is van belang hier open en duidelijk over te communiceren, waardoor we verwachtingen goed kunnen managen. Uitnodigingen van de zustersteden worden met terughoudendheid benaderd. Slechts bij bijzondere gelegenheden

zoals een jubileum kan ingegaan worden op de uitnodiging. Voor bezoekende bestuurders van de zustersteden organiseert het AUC of Twinning Vereniging Graft – De Rijp een programma en financiert dit uit de ontvangen subsidie en eigen middelen. De gemeente Alkmaar kan een ontvangst organiseren. Stedenbanden wordt door de wijziging in beleid van 2011 gezien als een relatieprogramma waarin de gemeente participeert, maar waar de inwoners van Alkmaar en de zustersteden met elkaar op het gebied van sport, cultuur en educatie de uitwisseling aangaan. Voor inhoudelijke uitwisselingsprogramma's wordt geen ambtelijke of bestuurlijke capaciteit ingezet, tenzij het college hier bij uitzondering expliciet mee instemt vanwege een inhoudelijk belang voor Alkmaar.

Zeven stedenbanden

De gemeente Alkmaar heeft momenteel 7 stedenbanden.

- Bath (ongeveer 80.000 inwoners) – gestart door de warme banden na de tweede Wereldoorlog.
- Darmstadt (ongeveer 160.000 inwoners) en Troyes (ongeveer 63.000 inwoners) sinds 1958 vanuit de Europese gedachte.
- Tata (ongeveer 24.000 inwoners – sinds 1985 op initiatief van de gemeenteraad naar aanleiding van ontspanningspolitiek tussen Oost- en West-Europa.
- Bergama (ongeveer 60.000 inwoners) – sinds 2004 vooruitlopend op een eventueel EU-lidmaatschap van Turkije.
- Chalfont Saint Giles (ongeveer 6.000 inwoners) – stedenband van de voormalige gemeente Graft – De Rijp. De stedenband is niet meer actief vanwege gebrek aan activiteit vanuit Chalfont Saint Giles.
- Trzcińsko Zdrój (ongeveer 5.600 inwoners) – stedenband van voormalige gemeente Graft – De Rijp. In 2024 is het 30 jarig jubileum van de stedenband gevierd.

Evaluatie

In de praktijk blijkt dat 7 stedenbanden voor de gemeente niet intensief onderhouden kunnen worden. Ook niet met stedenbanden meer 'op afstand'.. Dit geldt uiteraard vooral vanuit het gemeentelijk perspectief. Daar waar het AUC capaciteit en mogelijkheden ziet om uitwisseling tussen inwoners te faciliteren zijn zij daar uiteraard geheel vrij in. Die capaciteit heeft de gemeente niet, maar we zien ook dat niet alle stedenbanden even actief zijn. De contacten met Tata en Bergama zijn minder intensief. Daarom zal het college een differentiatie aanbrengen tussen de traditionele stedenbanden en de politiek ingestoken stedenbanden en de schaalgrootte van de steden.

Vanuit de naoorlogse gedachte van de versterking van Europa en de uitwisseling van Europeanen kwamen voor Alkmaar een drietal stedenbanden tot stand met Bath, Troyes en Darmstadt. Het college kiest ervoor bij het maken van afwegingen in te investeren tijd te kiezen voor deze traditionele banden (Bath, Troyes en Darmstadt) boven de recentere meer politiek ingestoken stedenbanden (Tata en Bergama). Tevens is hierin ook schaalgrootte een factor. Dit geldt overigens alleen voor de afweging van de gemeente. Gezien de positie die het AUC sinds de herziening in 2012 heeft gekregen met een gemeente 'op afstand' maakt de vereniging hierin eigen afwegingen.

Trzcińsko Zdrój is zodanig beperkt van omvang dat niet gesproken kan worden van vergelijking met Alkmaar. De inactieve stedenband met Chalfont Saint Giles zal door de gemeente niet geactiveerd worden. Ook hier geldt dat de Twinning Vereniging Graft – De Rijp

hierin een eigen afweging maakt.

Organisatie van de stedenbanden

Er is een groot verschil in de organisatie van de stedenbanden van Alkmaar van voor de fusie en de stedenbanden van de voormalige gemeente Graft – De Rijk. Daarnaast is er verschillen in schaalgrootte en activiteit. Na de fusie is hier geen heroriëntatie op geweest.

Evaluatie:

Het AUC onderhoudt de stedenbanden met Bath, Darmstadt, Troyes, Tata en Bergama en is juridisch gezien een vereniging zonder leden. Het AUC heeft een bestuur en met de vereniging heeft de gemeente een subsidierelatie, waarover jaarlijks verantwoording wordt afgelegd. Het AUC onderhoudt de stedenbanden in samenwerking met een breed netwerk van o.a. muziek- en sportverenigingen en onderwijsinstellingen. Het AUC onderzoekt nieuwe mediakanalen om de betrokkenheid te vergroten. Daarnaast kijken zij ook hoe jongeren kunnen worden betrokken bij uitwisselingen tussen de zustersteden.

De Twinning vereniging Graft - de Rijk onderhoudt de stedenbanden met Chalfont Saint Giles en Trzcińsko Zdrój. De vereniging heeft betalende leden en een informele verenigingsstructuur. Via het AUC ontvangen zij jaarlijks een waarderingssubsidie waarover geen verantwoording wordt afgelegd.

Gezien het verschil in beleving en cultuur binnen de twee organisaties, maar ook vanwege de schaalverschillen in de gemeenten waarmee de stedenbanden worden onderhouden is het logisch de twee organisaties naast elkaar te laten voortbestaan. De waarderingssubsidie van de Twinning Vereniging zal voortaan rechtstreeks door de gemeente overgemaakt gaan worden, zodat het AUC hier geen rol meer in hoeft te vervullen.

Subsidie

Voor de stedenbanden staat jaarlijks € 40. 375,- (2025) subsidie op de begroting.

Op hoofdlijnen heeft het AUC de afgelopen jaren de volgende activiteiten georganiseerd:

Bath

De periode tot 2025 laat een groot aantal uitwisselingen zien met Bath op het gebied van sport (voetbal, roeien, zowel volwassenen als jeugd, waterpolo, hockey, badminton), kunst (Grafisch Atelier, Artiance Jeugd Orkest) en scouting.

De voorbereiding van het 80-jarige stedenband jubileum met Bath in 2025 is in volle gang.

Voor 2025 staan heel veel uitwisselingen en activiteiten op het programma.

Darmstadt

De uitwisselingen met Darmstadt betreffen onder meer uitwisselingen van middelbare scholen, culturele instellingen en sportorganisaties, de model spoorclub, het Europees Jeugdorkest en de Schermer Dansers. Een delegatie van het AUC en een joodse delegatie uit Alkmaar bezochten in november 2019 een herdenkingsplechtigheid m.b.t. het lot van de joden in Darmstadt tijdens WO2. Aan verschillende uitnodigingen (Europa Woche, Grenzgang, Kerstmarkt, Heinerfest etc.) kon veelal geen gehoor gegeven worden door een gebrek aan belangstelling van de zijde van de gemeente Alkmaar of van Alkmaarse middenstanders.

Met de directie en medewerkers van het Amt für Städtepartnerschaften und Internationale Beziehungen is regelmatig mailcontact.

Troyes

Ook met Troyes is uitbundig een jubileum gevierd. Bestuursleden van het AUC werden in 2022 ontvangen door het college van Troyes. De relaties met Troyes verlopen de laatste jaren wat moeizamer. Er is verschillende keren geprobeerd Alkmaarse scholen een uitwisseling te laten aangaan met een school in Troyes. Dat is gelukt. In Holland is het afgelopen jaar twee keer naar Troyes geweest met een groep studenten. De uitwisseling in het kader van het Internationaal Judotoernooi Alkmaar is eveneens gelukt. Een afvaardiging van het bestuur van het AUC is in 2023 naar Troyes afgereisd voor vernieuwde kennismaking.

Tata

Tata staat al 25 jaar in de belangstelling van het Murmellius Gymnasium in Alkmaar. Jaarlijks vindt een uitwisseling plaats. Ook de mini-marathon die jaarlijks in Tata wordt georganiseerd en het Internationaal Judotoernooi kennen Alkmaarse afvaardigingen. Het Artiance Jeugdorkest is een regelmatige bezoeker van Tata, waar concerten met musici uit Tata worden georganiseerd. Ook is er een uitwisseling van muziekdocenten. Met de burgemeester van Tata en de ambtenaar die de contacten met de zustersteden onderhoudt, is met enige regelmaat contact. In Tata is er erg veel belangstelling voor uitwisselingen met Alkmaar. In 2025 bestaat de stedenband met Tata 40 jaar.

Bergama

De contacten met Bergama beperken zich tot een uitwisseling met het Murmellius Gymnasium in Alkmaar. Om het schooljaar vindt er een uitwisseling plaats. Sinds kort is er in Bergama een nieuw college gekomen dat graag nieuwe (kennis)uitwisselingen wil opstarten. Om die reden heeft een delegatie van het AUC in 2024 een bezoek gebracht aan Bergama om nieuwe contacten te leggen.

Twinning vereniging Graft - de Rijk

De vereniging legt over haar activiteiten geen verantwoording af. Uit de contacten blijkt dat er een intensieve informele uitwisseling plaats vindt tussen de leden en de inwoners van het Poolse Trzcińsko Zdrój.

Evaluatie

Jaarlijks legt het AUC verantwoording af over het bestede geld en de georganiseerde activiteiten. Deze worden jaarlijks goedgekeurd. Er wordt daarbij ook gecontroleerd of de algemene reserves niet te hoog oplopen. Als dat gebeurt wordt een subsidie stop afgesproken. Het subsidiebedrag is krap, maar op de juiste hoogte. De Twinning Vereniging Graft – De Rijk ontvangt een waarderingssubsidie en kan gecombineerd met contributie inkomsten voldoende activiteiten organiseren.

Andere vormen van (inter)nationale samenwerking

De stedenbanden zijn gebaseerd op uitwisselingen tussen bevolkingsgroepen door onder andere culturele instellingen, sportverenigingen en scholen. Vanuit het AUC en de zustersteden komt regelmatig het verzoek om meer inhoudelijke dan wel beleidsmatige uitwisselingen te laten plaatsvinden. De stedenbanden zijn echter in 2012 meer door de gemeente Alkmaar 'op afstand' geplaatst. Dat betekent dat uitwisselingen van bevolkingsgroepen georganiseerd worden door het AUC op het gebied van cultuur, sport en onderwijs. Vanuit de gemeente vindt geen inhoudelijke uitwisseling plaats.

Daarnaast heeft De Rijp een lange band met de republiek Zuid-Korea. De band is innig en dat komt door Jan Janszn Weltevrete, waarschijnlijk de eerste Nederlander die Korea bezocht. Weltevrete werd in 1595 geboren in De Rijp, monsterte aan op het schip 'Hollandia' en vertrok in 1626 naar Nederlands-Indië. Onderweg raakte hij met een ander schip uit koers en belandde in Korea, waar hij een belangrijk regeringsfunctionaris werd. (bron NHD 24-08-2023). De relatie wordt onderhouden door de Stichting Jan Janszn. Weltevrete. Het college ondersteunt graag activiteiten van de stichting, maar neemt hierin zelf geen initiatief.

Evaluatie

Inhoudelijke uitwisseling en kennisdeling vindt plaats tussen veel nationale en internationale steden. Daar heeft Alkmaar veel baat bij, maar ook andersom. Dat wordt door het college enorm gewaardeerd. De keuze in het verleden voor de bestaande zustersteden waren niet gebaseerd op thema's als stedelijke ontwikkeling, mobiliteit of woningbouw. Het was gebaseerd op uitwisseling op het gebied van cultuur, onderwijs en sport. Inhoudelijke uitwisseling van informatie hoeft dus niet gebaseerd te zijn op een stedenband en dus kan per onderwerp verschillen met welke stad deze wordt gerealiseerd. Dat houdt het college graag in stand.

Ook de band met Zuid-Korea is gebaseerd op culturele overbrugging. Gezien de wederzijds gevoelde innige band is het interessant nader uit te zoeken op welke wijze deze verder kan worden vormgegeven. De Unit economie zal worden gevraagd dit te onderzoeken.

Inbedding in de organisatie

Beleidsmatig is er geen duidelijke inbedding in de ambtelijke organisatie. De subsidierelatie wordt onder verantwoordelijkheid van de burgemeester onderhouden door haar bestuursadviseur. Op welke plek in de organisatie kan het beleid ingebed worden?

Evaluatie:

De ontvangsten voor de zustersteden namens de gemeenten worden georganiseerd door het team representatie. In het verleden was ook iemand van representatie verantwoordelijk voor het contact met de organisaties en de zustersteden. Ook voor de subsidierelatie. Na pensionering van deze medewerker is de taak niet meer in de organisatie belegd. Het is wenselijk dit weer in de organisatie te beleggen. Gezien de aard van de werkzaamheden in de relatie heeft het team cultuur hiervoor de voorkeur.

Conclusies

- De stedenbanden zijn in 2012 meer 'op afstand' geplaatst. Het college continueert dit beleid.
- Ook met het beleid 'op afstand' zijn 7 stedenbanden veel om te onderhouden, maar het college is niet van plan stedenbanden te beëindigen.
- Het college brengt een differentiatie aan tussen de traditionele stedenbanden en de politiek ingestoken stedenbanden en de schaalgrootte van de steden, daar waar het gaat om te investeren tijd in de stedenbanden.
- Het AUC en Twinning Vereniging Graft – De Rijp maken hun eigen afweging in de te investeren tijd tussen de zustersteden.
- Gezien het verschil in beleving en cultuur binnen de twee organisaties, maar ook vanwege de schaalverschillen in de gemeenten waarmee de stedenbanden worden onderhouden is het logisch de twee organisaties naast elkaar te laten voortbestaan.

- De waarderingssubsidie van de Twinning Vereniging zal voortaan rechtstreeks door de gemeente overgemaakt gaan worden, zodat het AUC hier geen rol meer in hoeft te vervullen.
- Het subsidiebedrag is krap, maar op de juiste hoogte.
- Kern van de stedenbanden is uitwisseling van bevolkingsgroepen op gebied van cultuur, sport en onderwijs. Inhoudelijke uitwisseling en kennisdeling verloopt niet via de lijn van de stedenbanden, maar op basis van vrije keuze.
- Het beleid en de subsidierelatie m.b.t. de stedenbanden worden ondergebracht bij cultuur. De burgemeester blijft portefeuillehouder.